

Goldflamovo ypsilonšské Z povídky do povídky
aneb
Arnošt vystřídál Williama

Téměř na den tři měsíce po premiéře hry *Sen noci svatojánské* se na scéně Studia Ypsilon objevuje další inscenace. Jejím autorem i režisérem je **Arnošt Goldflam**, oceňovaný rovněž jako herec, pedagog a spisovatel. Ten svůj nový kus nazval **LET DO NEBE aneb Fata Morgana**, a při jeho psaní se vedle využití jedné své povídky inspiroval také dílem Karla Poláčka, Ivana Wernische a Daniila Charmse. Připomenutí tohoto ruského surrealistického básníka, spisovatele a dramatika, narozeného roku 1905, je na místě, protože 2. února uběhlo osmdesát let od jeho neobjasněného úmrtí na psychiatrickém oddělení leningradského vězení č. 1. V první polovině představení zazní jeho báseň Ovečka výborně zhudebněná Dominikem Renčem.

Jevištní podoba Letu do nebe se poněkud liší od monotematických dramát, protože se skládá z řady příběhů a situací plynule na sebe navazujících, přičemž herci zcela přirozeně přecházejí z role do role, což je jistě poměrně náročné.

Dá se říci, že v první polovině představení předkládá autor divákovi určité momenty charakterizující vývoj moderní lidské společnosti. V úvodu jsme svědky slavnostní rodinné večeře, při níž se všichni chovají distingovaně, vše probíhá podle pravidel etikety a zdá se, že nic nemůže tuto skvělou atmosféru narušit. Problém nastane, když pán domu pozve ke stolu podivného, údajně hladového muže, jehož neomalené a hrubé chování vyvrcholí slovním napadáním hostitele. Zpochybňování úspěšnosti a solidnosti jeho podnikání vede až k vážným zdravotním komplikacím napadeného. Ale to už se děj posouvá dál, shodou okolností rovněž k večernímu posezení, ovšem v prostředí restaurace, kde u stolu sedí dva přátelé a partnerka jednoho z nich. Je čas na poslední objednávku a starý číšník hýřící bonmoty přináší objednanou láhev šumivého moku. V té chvíli jeden z mužů začíná vést podivné řeči o smrti a sebevraždě, což doplní pistolí položenou na stůl. Vše je tak sugestivní, že zbývající tři s využitím pistole přítele předběhnou, zatímco on výstřelem do vzduchu oslavuje svoji zdařilou pomstu a prchá do neznáma. Mezitím se na jevišti objevují dráždivě oblečené, nebo spíše neoblečené dámy, aby tu po veselém reji zanechaly jednu svoji kolegyni přezdívanou Šeherezáda. Ta se marně snaží ulovit zákazníka, ale zachrání ji průvodce skupiny turistů ve žlutých nepromokavých pláštích hledajících hotel, k němuž je lehká děva za příslib výdělků dovede.

Jakési zklidňující intermezzo přináší četba dopisu, z něž se přes spoustu slov a opakujících se banalit adresát ani divák vlastně nic nedozví. Autor se zřejmě inspiroval především určitou částí úřední korespondence.

Závěrečný příběh přivádí na scénu dva ostřílené dobrodruhy v tropických helmách oslavující své setkání nekonečnými připitky na zdraví a zpívající si k tomu operní árie zkomponované pro tuto příležitost Dominikem Renčem, autorem veškeré hudby. V rozverně náladě pak oba pánové zamíří do vchodu, nad nímž září nápis Bordel. Tam způsobí velký rozruch končící letem „hanbince“ do oblak a destrukcí jeho mobiliáře s chutí a náruživostí oběma „lišáky“ realizované. Když autor psal tuto pasáž, jistě ho nenapadlo, že se s podobnou ukázkou bezohlednosti a surovosti setkáme v době uvedení hry v neobyčejně tragické podobě v reálném světě.

Druhou polovinu představení otevírá příběh muže, jenž pod uměleckým jménem Bambulino vypráví v nočním podniku anekdoty, ale jeho vášeň ho táhne jinam – na hřbitov. Tam u hrobu jistě Amálie dochází k hororovým výstupům, jejichž vyvrcholením byla smrt někdejšího skutečného partnera této ženy vystupující z hrobu ve svatebních šatech s dlouhou vlečkou. Závěr představení zastihuje pana XY cestujícího v tramvaji za zvuků Tosseliho Serenády, k němuž se po opuštění dopravního prostředku připojí hromotluk HuHa,

dobromyslný chlapec mdlého rozumu. Všechny pokusy zbavit se jeho společnosti jsou marné a poslední možností je násilné odehnání, což končí nešťastně pro oba. Aby divák neodcházel s pachutí závěrečného násilí, byť páchaného ve stylu humorné grotesky, je tu osvědčené ypsilonské finále ve formě perfektního sborového zpívání.

Pokud jde o herce, ztvárňují často postavy neprosto odlišného charakteru. Jiřina Vacková je v úvodní rodinné večeři noblesní domácí paní, aby se o něco později představila jako „šlapka“ se slovníkem odpovídajícím této kategorii. Kryštof Mende je oním manipulátorem, který vyvolá sebevraždy svých společníků, za což pyká v závěru hry jako otloukánek HuHa. Podnikatel a otec rodiny z úvodního příběhu a pan XY jsou spořádaní občané v podání Ondřeje Navrátila, jehož ovšem v závěru první poloviny vidíme jako veselého návštěvníka vykřičeného domu a ničitele jeho vybavení. Jeho spoluvýtržníkem je Pavel Nový, což je role stojící v protikladu k postavě sympatického číšníka v sebevražedném příběhu. Na scéně se často objevuje Petr Vršek, který vedle drobných vstupů představuje onoho narušitele poklidné rodinné večeře, ale také nekrofilního návštěvníka hřbitova Bambulína. Výborný je Jan Bradáč, úžasná jsou všechna děvčata jak v rolích rozjuchaných, tak vážných, a herecky se vedle svých muzikantských úkolů projevuje i Dominik Renč. Sympatické je, že některá dění na jevišti jsou navíc věcným způsobem glosována, což zvyšuje jejich komický účinek.

Výprava Petry Goldflamové Štětinové je jednoduchá, ale účelná. Na scéně to je velký stůl a nějaké sezení k němu, nad tím kulatá promítací plocha umožňující dokreslování situací.

A jak se k inscenaci vyjádřil její autor a režisér? Označil text hry za „trošku absurdní a crazy, nepříliš uctivý a poněkud bizarní“. Já bych jen dodal, že je i poměrně náročný na vnímání diváka, jemuž by neměly uniknout náhlé proměny dění a situací, což se ideálně daří až při druhém zhlédnutí.

Ivan Kott